Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

4 päivänä toukokuuta 2023 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Maatalous – Asetus (ETY) N:o 2062/92 – 3 artiklan 3 kohta – Pätevyys – Yhteinen markkinajärjestely – Raakatupakka – Tupakanlehtien ostajille myönnettävät palkkiot – Palkkioiden alentaminen heikompaan luokkaan, ryhmään tai laatuun kuuluvan tupakan ostamisen perusteella – Taannehtivuuskiellon ja luottamuksensuojan periaatteet

Asiassa C-99/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka) on esittänyt 30.12.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 14.2.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Kapniki A. Michailidis AE

vastaan

Organismos Pliromon kai Elenchou Koinotikon Enischiseon Prosanatolismou kai Engyiseon (OPEKEPE) ja

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Gratsias sekä tuomarit M. Ilešič ja Z. Csehi (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Emiliou,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Kapniki A. Michailidis AE, edustajanaan P. Yatagantzidis, dikigoros,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään E. Leftheriotou, M. Tassopoulou ja A.-E. Vasilopoulou,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

– Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Balta, A. Nowak-Salles ja A. Tamás,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Konstantinidis ja B. Rechena,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tavoitehintojen, interventiohintojen ja tupakanlehtien ostajille myönnettävien palkkioiden, pakatun tupakan johdettujen interventiohintojen, viitelaatujen sekä tuotantovyöhykkeiden vahvistamisesta vuoden 1992 sadon osalta 30.6.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2062/92 (EYVL 1992, L 215, s. 22) 3 artiklan 3 kohdan pätevyyttä.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Kapniki A. Michaïlidis AE ja toisaalta Organismos Pliromon kai Elenchou Koinotikon Enischyseon Prosanatolismou kai Engyiseon (OPEKEPE) (yhteisön ohjaus- ja tukirahaston maksaja- ja valvontavirasto, Kreikka) ja Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon (maaseudun kehittämisestä ja elintarvikehuollosta vastaava ministeri, Kreikka) ja joka koskee Ethnikos Organismos Kapnoun (kansallinen tupakkavirasto, Kreikka) asetuksen N:o 2062/92 nojalla tekemän sellaisen päätöksen kumoamista, jossa kyseistä yhtiötä vaaditaan palauttamaan palkkio sillä perusteella, että se on maksettu sille perusteettomasti.

Unionin oikeus

Asetus N:o 727/70

3 Raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 21.4.1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 727/70 (EYVL 1970, L 94, s. 1), sellaisena kuin se oli muutettuna 30.3.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 860/92 (EYVL 1992, L 91, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 727/70), johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen sanamuoto oli seuraava:

”nämä tavoitteet voidaan saavuttaa interventiojärjestelmällä, joka perustuu tavoite- ja interventiohintajärjestelmään, johon kuuluu yhtäältä velvollisuus ostaa tuotteet interventiohintaan ja toisaalta palkkioiden myöntäminen käyttäjille, jotka ostavat tupakanlehtiä suoraan yhteisön tuottajilta; tätä järjestelmää on sovellettava siten, että kannustetaan laadun parantamiseen ja tuotannon mukauttamiseen erityisesti siten, että siirrytään viljelemään kysytyimpiä tai kilpailukykyisimpiä lajikkeita”. [1]

4 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”3. Tavoite- ja interventiohinnat vahvistetaan:

a) tupakanlehdille, joille ei ole suoritettu esijalostus- tai käsittelytoimenpiteitä;

[1] Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta on suomennettu unionin tuomioistuimessa, koska EUVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

b) kullekin hyväksytyillä tuotantoalueilla viljellylle yhteisön tuotannon lajikkeelle;

c) ja kunkin sellaisen lajikkeen viitelaadulle, jonka ominaispiirteet on määritetty ja joka edustaa riittävällä tavalla normaalin sadon laatua.

Nämä hinnat voidaan kuitenkin eriyttää saman lajikkeen osalta 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitetuilla erityisillä tuotantoalueilla.”

5 Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”1. Palkkio myönnetään luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka ostavat tupakanlehtiä suoraan yhteisön viljelijöiltä.

Palkkio myönnetään ainoastaan ostajille:

i) jotka ovat tehneet eurooppalaiset viljelysopimukset viljelijöiden kanssa ennen päivämäärää, joka määritetään 3 kohdan säännösten mukaisesti;

– –

3. Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta ja erityisesti hallinnollisista valvontakeinoista annetaan 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Näissä yksityiskohtaisissa säännöissä vahvistetaan sopimusten pakolliset sopimusehdot ja erityisesti ehto, joka koskee viljelijälle maksettavan hinnan ja sen palkkion määrän, johon sopimus oikeuttaa, mainitsemista.”

6 Saman asetuksen 4 artiklan 3 ja 4 kohdan sanamuoto oli seuraava:

”3. Palkkion määrä vahvistetaan:

– –

b) kullekin hyväksytyillä tuotantoalueilla viljellylle yhteisön tuotannon lajikkeelle ja vastaavalle viitelaadulle.

Tällä tavalla vahvistettu palkkion määrä koskee kaikkea kyseessä olevan lajikkeen tupakkaa. Siltä osin kuin samansuuruisen palkkion myöntäminen tietyn lajikkeen eri laatuiselle tupakalle saattaa haitata yhteisen markkinajärjestelyn moitteetonta toimintaa ja tuotannon laadun mukauttamista käyttäjien tarpeisiin, palkkion määrä voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti vahvistaa muiden laatujen kuin viitelaadun osalta suuremmaksi tai pienemmäksi kuin se määrä, jota sovelletaan tavallisesti kaikkeen kyseiseen lajikkeeseen kuuluvaan tupakkaan.

Tämä määrä voidaan kuitenkin eriyttää saman lajikkeen osalta 5 kohdassa tarkoitetuilla erityisillä tuotantoalueilla.

4. Seuraavan kalenterivuoden satoa koskeva palkkion määrä vahvistetaan kullekin lajikkeelle vuosittain marraskuun 1. päivään mennessä [ETY:n] perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.”

7 Raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 727/70 muuttamisesta 25.4.1988 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1114/88 (EYVL 1988, L 110, s. 35) lisättiin ensiksi mainitun asetuksen 4 artiklaan 5 kohta, jolla pyrittiin rajoittamaan Euroopan unionin tupakantuotannon kasvua ja samalla hillitsemään vaikeasti markkinoitavien lajikkeiden tuotantoa. Kyseisessä säännöksessä säädettiin seuraavaa:

”Neuvosto vahvistaa vuosittain [ETY:n] perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen kullekin yhteisössä tuotetulle tupakkalajikkeelle taikka lajikeryhmälle, jonka hinnat ja palkkiot on vahvistettu, taatun enimmäismäärän ottaen huomioon erityisesti kyseisten alueiden markkinaolosuhteet ja yhteiskunnallis-taloudelliset ja maataloudelliset olosuhteet. Yhteisön taattu enimmäismäärä on vuosien 1988, 1989 ja 1990 sadon osalta 385 000 tonnia tupakanlehtiä kultakin satovuodelta.

– –”[2]

Asetus N:o 1726/70

8 Asetuksen N:o 727/70 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut viljelysopimuksia koskevat edellytykset ja vaatimukset määriteltiin tupakanlehdistä maksettavan palkkion myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 25.8.1970 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1726/70 (EYVL 1970, L 191, s. 1).

9 Asetuksen N:o 1726/70, sellaisena kuin se oli muutettuna 29.5.1991 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1413/91 (EYVL 1991, L 135, s. 15) (jäljempänä asetus N:o 1726/70), 2 b artiklan 1, 3 ja 4 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”1. – – viljelysopimus jossa on oltava vähintään liitteen 1–12 kohdassa esitetyt seikat, on tehtävä seuraavien sopimuspuolten kesken:

a) tupakanlehtien ostaja, joka suorittaa tälle tupakalle ensiasteen jalostus- ja kauppakunnostustoimenpiteet, jäljempänä ostaja,

ja

b) tupakan viljelijä tai yhteen liittyneet viljelijät, jäljempänä myyjä.

– –

3. Viljelysopimus voi olla yksi- tai monivuotinen. Se on tehtävä ennen sen ensimmäisen soveltamisvuoden kesäkuun 1. päivää, ellei ylivoimaista estettä ilmene. – –

4. Viljelysopimukseen on pakollisina merkittävä:

a) perussopimushinta;

b) lopullisen ostohinnan määrittelyperusteet ja erityisesti:

– kyseiselle satovuodelle vahvistettu kohdehinta,

[2] Suomennettu unionin tuomioistuimessa, koska EUVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

– vastaavan palkkion taso.

– –”

10 Asetuksen N:o 1726/70 liitteeseen sisältyi vakiomuotoinen eurooppalainen viljelysopimus, jonka 1, 4, 5 ja 8 kohdan sanamuoto oli seuraava:

”1. Myyjä sitoutuu viljelemään satovuonna/satovuosina 19… tupakkaa seuraavasti:

– –

Enimmäistuotanto: ... kg/ha

sekä huolehtimaan kuivauksesta kyseessä olevan lajikkeen ominaisvaatimusten mukaisesti.

– –

4. Myyjä sitoutuu toimittamaan ostajalle 1 kohdassa vahvistetun enimmäistuotannon rajoissa kaiken siltä viljelyalalta, jota tämä sopimus koskee, korjatun tupakan.

5. Ostaja sitoutuu ostamaan 1 kohdassa vahvistetun enimmäistuotannon rajoissa kaiken siltä viljelyalalta, jota tämä sopimus koskee, korjatun ja [raakatupakka-alan interventiota koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 25.8.1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1727/70 (EYVL 1970, L 191, s. 5)] 6 artiklan 2 kohdassa säädettyjä vähimmäislaatuominaisuuksia vastaavan tupakan.

– –

8. Yhteisön lainsäädännössä tarkoitetun viitelaadun sopimushinta on … /kg. – –

Jos tämän sopimuksen ensimmäisessä kohdassa mainittua tupakkalajiketta koskevia hintoja tai palkkiota muutetaan yhteisön asetuksella, ostaja ja myyjä neuvottelevat keskenään uuden sopimushinnan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta edellisen alakohdan säännöksen soveltamista. Jos näitä hintoja tai palkkioita muutetaan [asetuksen N:o 727/70] 4 artiklan 5 kohdan säännösten mukaisesti, sopimushinta tarkistetaan hintojen ja palkkioiden muutosta vastaavasti.”

Asetus N:o 2062/92

11 Asetuksen N:o 2062/92 johdanto-osan ensimmäisen, kolmannen ja seitsemännen perustelukappaleen sanamuoto oli seuraava:

”[Euroopan] komissio on ehdottanut tupakka-alan yhteisen markkinajärjestelyn uudistamista, jota sovelletaan vuoden 1993 sadosta alkaen; tämän vuoksi vuoden 1992 sadon osalta on syytä pitää voimassa edelliseen satoon sovellettavat säännökset, jollei muutoksista, jotka ovat välttämättömiä uuteen järjestelmään siirtymisen varmistamiseksi, muuta johdu; tämä huomioon ottaen ei ole tarpeen vahvistaa [asetuksen N:o 727/70] 4 artiklan 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä taattua enimmäismäärää lajikkeittain tai lajikeryhmittäin vuoden 1993 sadon osalta;

– –

tupakanlehtien tavoite- ja interventiohinnat on vahvistettava [asetuksen N:o 727/70] 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti, jotta kannustetaan ohjaamaan tuotantoa erityisesti siihen, että siirrytään viljelemään kysytyimpiä, kilpailukykyisimpiä ja terveydelle vähiten haitallisia lajikkeita;

– –

palkkio on sama kaikesta kyseessä olevan lajikkeen tupakasta toimitetun tupakan laadusta riippumatta; tämä kannustaa kuitenkin tuottamaan heikkolaatuista tupakkaa; näin ollen on tärkeää alentaa palkkion määrää siltä osin kuin on kyse jalostajan ostamista heikkolaatuisen tupakan määristä, jotka ylittävät sen prosenttiosuuden, joka vastaa heikkolaatuisen tupakan tavanomaista määrää suhteessa koko satoon”.[3]

12 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tämän asetuksen liitteessä IV vahvistetaan vuoden 1992 sadon osalta [asetuksen N:o 727/70] 2 ja 3 artiklassa tarkoitetut tavoite- ja interventiohinnat ja tupakanlehtien ostajille myönnettävän palkkion määrät sekä mainitun asetuksen 6 artiklassa tarkoitetut pakatun tupakan johdetut interventiohinnat.

– –

3. Jos jalostajan ostama heikompaan luokkaan, ryhmään tai laatuun kuuluvan tupakan määrä ylittää liitteessä IV tarkoitetun prosenttiosuuden sen kyseessä olevan lajikkeen kokonaisostoista, palkkiota alennetaan 30 prosentilla kyseisen prosenttiosuuden ylittävältä osalta.”

13 Siltä osin kuin on kyse lajikkeen ”Katerini ja sen kaltaiset lajikkeet” tasosta IV, mainitun asetuksen liitteessä IV säädettiin järjestysnumerolla 18, että kyseisen asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu prosenttiosuus oli 20 prosenttia.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 Pääasian valittaja teki ennen 1.6.1992 Katerini-tupakkalajikkeesta tupakantuottajien kanssa ostosopimuksia, jotka koskivat vuoden 1992 satoa. Tämän jälkeen kyseinen yhtiö sai ennakkona palkkion, josta säädettiin asetuksen N:o 727/70 3 artiklan 1 kohdassa.

15 Ethnikos Organismos Kapnou velvoitti 22.9.1995 tekemällään päätöksellä pääasian valittajan palauttamaan asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan nojalla osan sille perusteettomasti myönnetystä 51 564 843 Kreikan drakman (GRD) (n. 151 327 euroa) suuruisesta palkkiosta sillä perusteella, että yhtiön kyseisestä palkkiosta saama ennakon määrä oli suurempi kuin se, johon sillä oli oikeus. Ethnikos Organismos Kapnoun mukaan pääasian valittajan ostaman heikompaan ryhmään kuuluvan tupakan prosenttiosuus oli yli 20 prosenttia sen kokonaisostoista.

16 Pääasian valittaja nosti kyseisestä ratkaisusta kumoamiskanteen Symvoulio tis Epikrateiasissa (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja joka siirsi kanteen Dioikitiko Protodikeio Athinoniin (Ateenan hallintotuomioistuin, Kreikka), jotta se käsiteltäisiin tässä tuomioistuimessa täyttä harkintavaltaa käyttäen. Tässä viimeksi mainitussa

[3] Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta on suomennettu unionin tuomioistuimessa, koska EUVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

tuomioistuimessa pääasian valittaja vetosi muun muassa asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan pätemättömyyteen kyseisen säännöksen taannehtivuuden perusteella sekä luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen perusteella. Dioikitiko Protodikeio Athinon antoi tuomion, jolla se hylkäsi kanteen perusteettomana.

17 Pääasian valittaja valitti kyseisestä tuomiosta Dioikitiko Efeteio Athinoniin (Ateenan ylempi hallintotuomioistuin, Kreikka), joka hylkäsi valituksen antamallaan tuomiolla yhtäältä sillä perusteella, että asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdalla ei ollut taannehtivaa vaikutusta, koska kyseinen säännös ei koskenut kyseessä olevien viljelysopimusten tekopäivää vaan tupakan laatua, ja toisaalta sillä perusteella, että kyseisellä asetuksella ei loukattu luottamuksensuojan periaatetta.

18 Pääasian valittaja valitti kyseisestä tuomiosta Symvoulio tis Epikrateiasiin. Tämä tuomioistuin pohtii kyseisen säännöksen pätevyyttä siltä osin kuin se saattaa olla oikeussääntöjen taannehtivuuden kiellon periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen vastainen.

19 Kyseinen tuomioistuin katsoo erityisesti, että asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdalla oli taannehtiva vaikutus, koska asetus on julkaistu 30.7.1992 eli sen määräajan päättymisen jälkeen, josta asetuksessa N:o 1726/70 säädettiin tuottajien ja jalostajien välisten, vuoden 1992 satoa koskevien viljelysopimusten tekemisen osalta. Kyseinen tuomioistuin katsoo tältä osin, että vaikka mainitun 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn palkkion alentamisen tarkoituksena oli parantaa viljeltyjen tupakkalajikkeiden laatua ja siten niiden kilpailukykyä, tällaista tavoitetta, joka oli tupakka-alan yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteiden mukainen, ei voitu saavuttaa asetuksen N:o 2062/92 voimaantulopäivään mennessä, koska kyseisenä ajankohtana mainittu määräaika oli päättynyt ja koska kyseessä olevien markkinoiden toimijat olivat jo päättäneet tuotannon suuntaamisesta, ilman että kyseistä tavoitetta olisi ollut mahdollista saavuttaa vuoden 1992 sadon osalta. Kyseinen tuomioistuin pohtii näin ollen asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan pätevyyttä.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että koska asetuksessa N:o 2062/92 säädettiin heikompilaatuisesta tupakasta maksettavan palkkion alentamisesta, kyseisellä asetuksella saatetaan loukata luottamuksensuojan periaatetta, koska asetuksen N:o 727/70 4 artiklan 4 kohdan nojalla palkkion määrä, joka oli voimassa kyseisen vuoden sadon osalta, oli vahvistettava ennen marraskuun 1. päivää edellisenä vuonna ja koska viljelysopimukset oli joka tapauksessa tehtävä ennen kesäkuun 1. päivää kunakin vuonna.

21 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 2062/92] 3 artiklan 3 kohta, jossa säädetään, että jos jalostajan ostama määrä heikompilaatuista tupakanlehteä ylittää [mainitun asetuksen] liitteessä IV tarkoitetun prosenttiosuuden kyseisen lajikkeen kokonaisostoista, palkkiota alennetaan 30 prosentilla tämän prosenttiosuuden ylittävältä osalta, ristiriidassa oikeussääntöjen taannehtivuuden kiellon periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohta pätevä oikeussääntöjen taannehtivuuden kiellon periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kannalta.

23 Aluksi on muistutettava, että vaikka oikeusvarmuuden periaate pääsääntöisesti estää vahvistamasta unionin säädöksen ajallisen soveltamisalan alkamispäiväksi kyseisen säädöksen julkaisemista edeltävää päivämäärää, näin voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti tehdä, kun tavoiteltava yleisen edun mukainen päämäärä edellyttää sitä ja kun niiden, joita asia koskee, perusteltua luottamusta kunnioitetaan asianmukaisesti ja jos kyseisten oikeussääntöjen sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus (tuomio 30.4.2019, Italia v. neuvosto (Välimeren miekkakalan kalastuskiintiö), C-611/17, EU:C:2019:332, 106 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Näin ollen on ensinnäkin selvitettävä, onko asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdalla – jonka mukaan siinä tapauksessa, että jalostajan ostama heikompaan luokkaan, ryhmään tai laatuun kuuluva tupakan määrä ylittää kyseisen asetuksen liitteessä IV tarkoitetun prosenttiosuuden sen kyseessä olevan lajikkeen kokonaisostoista, palkkiota alennetaan 30 prosentilla kyseisen prosenttiosuuden ylittävältä osalta – taannehtiva vaikutus. Jos vastaus on myöntävä, on toiseksi selvitettävä, voidaanko kyseisen säännöksen taannehtiva soveltaminen hyväksyä tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan.

25 Ensinnäkin asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan taannehtivan vaikutuksen arvioinnin osalta on todettava, että tämä asetus on julkaistu 30.7.1992. Asetuksen N:o 1726/70 2 b artiklan 3 kohdasta ilmeni, että jotta luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, jotka ostivat tupakanlehtiä viljelijöiltä, oli oikeus vuoden 1992 sadon osalta asetuksen N:o 727/70 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun palkkioon, niiden oli tehtävä viljelysopimukset viljelijöiden kanssa viimeistään 1.6.1992, ellei ylivoimaista estettä ilmennyt.

26 Tässä tilanteessa on katsottava, että asetuksella N:o 2062/92, mukaan lukien sen 3 artiklan 3 kohta, oli taannehtiva vaikutus, koska asetus annettiin ajankohtana, jona viljelijöiltä tupakanlehtiä ostavat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt olivat jo joutuneet tekemään viljelijöiden kanssa sitovia sopimuksia näiden tuotannon ostamisesta (ks. analogisesti tuomio 11.7.1991, Crispoltoni, C-368/89, EU:C:1991:307, 14–16 kohta).

27 Lisäksi tämä taannehtiva vaikutus johtui siitä, että palkkion määrän vuosittainen vahvistaminen vuoden 1992 sadon osalta oli tapahtunut kyseisen säännöksen mukaisesti kesäkuussa 1992, kun taas asetuksen N:o 727/70 4 artiklan 4 kohdan mukaan sen olisi pitänyt tapahtua ennen 1.11.1991.

28 Toiseksi siitä kysymyksestä, voitiinko asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan taannehtiva soveltaminen perustella yleisen edun mukaisella päämäärällä, jonka väitettiin edellyttävän sitä, on todettava, että tämän asetuksen, mukaan lukien sen 3 artiklan 3 kohta, taannehtiva soveltaminen johtuu väistämättä tarpeesta saavuttaa tupakka-alan yhteisen markkinajärjestelyn vuotta 1992 koskenut keskeinen päämäärä eli taloudellisen tuen myöntäminen tupakantuottajille ja -jalostajille.

29 Tässä tilanteessa on kolmanneksi selvitettävä, onko luottamuksensuojan periaatetta noudatettu asianmukaisesti. Tältä osin on muistutettava, että vaikka kyseinen periaate kuuluu unionin perusperiaatteisiin, taloudelliset toimijat eivät kuitenkaan voi perustellusti luottaa sellaisen

olemassa olevan tilanteen säilymiseen, jota voidaan muuttaa unionin toimielinten harkintavallan rajoissa; näin on erityisesti maatalouden yhteisten markkinajärjestelyjen kaltaisella alalla, jolla tavoitteiden saavuttaminen edellyttää jatkuvaa sopeutumista taloudellisen tilanteen vaihteluihin (ks. vastaavasti tuomio 5.10.1994, Crispoltoni ym., C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, EU:C:1994:364, 57 kohta; tuomio 17.9.1998, Pontillo, C-372/96, EU:C:1998:412, 22 kohta ja tuomio 26.6.2012, Puola v. komissio, C-335/09 P, EU:C:2012:385, 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Tästä seuraa, että taloudelliset toimijat eivät voi vedota saavutettuun oikeuteen sellaisen etuuden säilyttämiseksi, joka heidän osaltaan perustuu yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönottamiseen ja joka kyseisillä toimijoilla on ollut tietyllä hetkellä (tuomio 5.10.1994, Crispoltoni ym., C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, EU:C:1994:364, 58 kohta ja tuomio 17.9.1998, Pontillo, C-372/96, EU:C:1998:412, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Näin on varsinkin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, johon sovellettavan unionin säännöstön, joka on tässä tapauksessa asetus N:o 727/70, mukaan neuvoston oli määriteltävä vuosittain eri tupakkalajikkeiden hinnat ja palkkiot ottaen huomioon muun muassa kyseisten lajikkeiden markkinoiden kehitys ja niiden haitallisuus ja jossa nimenomaisesti säädettiin mahdollisuudesta alentaa kyseisiä hintoja ja palkkioita (ks. vastaavasti tuomio 17.9.1998, Pontillo, C-372/96, EU:C:1998:412, 24 kohta).

32 Asetuksen N:o 1114/88 julkaisemisen jälkeen kaikki asianomaiset toimijat olivat nimittäin tietoisia epävarmuudesta, joka johtui siitä, että hintojen ja palkkioiden vuosittainen vahvistaminen ei ollut vielä tapahtunut. Erityisesti on todettava, että niin kauan kuin unionin lainsäätäjä ei ollut vahvistanut tupakan hintoja ja palkkioita tupakan vuoden 1992 sadon osalta, kyseiset toimijat eivät voineet perustellusti luottaa siihen, että kyseessä olevat hinnat ja palkkiot säilytetään tietyllä tasolla.

33 Lisäksi on todettava, että palkkion määrä voitiin asetuksen N:o 727/70 4 artiklan 3 kohdan nojalla poikkeuksellisesti vahvistaa muiden laatujen kuin viitelaadun osalta suuremmaksi tai pienemmäksi kuin se määrä, jota sovellettiin tavallisesti kaikkeen kyseiseen lajikkeeseen kuuluvaan tupakkaan. Kuten asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdasta, luettuna asetuksen johdanto-osan ensimmäisen, kolmannen ja seitsemännen perustelukappaleen valossa, ilmeni, tällä asetuksella pyrittiin lisäksi rajoittamaan heikompaan luokkaan, ryhmään tai laatuun kuuluvien vaikeasti myytävien tupakkalajikkeiden tuotantoa, jotta unionin tupakantuotantoa voitiin yleisesti rajoittaa.

34 Lisäksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1726/70 2 b artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä asetuksen liitteessä olevan 8 kohdan kanssa, ilmeni, että ostajien ja viljelijöiden välisiin viljelysopimuksiin sisältyi ehto, jonka mukaan sopimushinta oli neuvoteltava uudelleen muun muassa siinä tapauksessa, että ostajille maksettua palkkiota muutettiin.

35 Näin ollen on todettava, että asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdalla ei ole loukattu kyseisten toimijoiden perusteltua luottamusta.

36 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että esitetyn kysymyksen tarkastelussa ei ole tullut esiin mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi asetuksen N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan pätevyyteen oikeussääntöjen taannehtivuuden kiellon periaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kannalta.

Oikeudenkäyntikulut

37 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelussa ei ole tullut esiin mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi tavoitehintojen, interventiohintojen ja tupakanlehtien ostajille myönnettävien palkkioiden, pakatun tupakan johdettujen interventiohintojen, viitelaatujen sekä tuotantovyöhykkeiden vahvistamisesta vuoden 1992 sadon osalta 30.6.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2062/92 3 artiklan 3 kohdan pätevyyteen.

Allekirjoitukset